

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտերծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0)** license.

Դու կարող ես.

սրահանել և տարածել նյութը ցանկացած մեդիայով կամ կրիչով
մեջբերել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

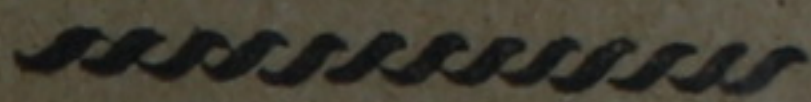
You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3530-

У. ЕФРІУ

14. 11. 1952

891.981

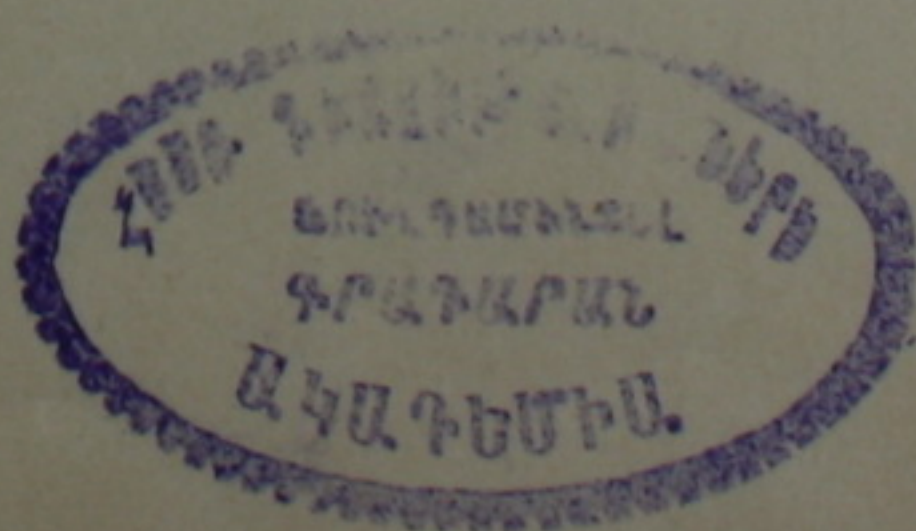
և՛. Եսիրիկ

Դ ւ յ ի ր ի տ ր

~~1855~~
A $\frac{11}{38275}$

Տեղումն

1923.

Անսանուն Աղգիկ

Ա.

Չեմ հիշում, յերբ և փորտեղ ենք հանդիպել իրար,
բայց յես քեզ եմ ճանաչում, դու ինձ:

Վոչ անունդ գիտեմ, փոչ ով լինելիդ:

Բայց գիտեմ ճերմակ ժապավենով պատած դորշ
դիխարեով մի աղջիկ, փորի անմերջ ու հանդարտ ժպի-
տը կյանք և պարզեում ինձ, գիտեմ մի աղջիկ, փորի
ժպտից փոսիկներ են ստեղծվում աշտերին, դեմքին
արև ու լույս են տալիս առողջ աչերը:

Անանուն աղջիկ, յերբ ինձ հանդիպեցիր՝ արևի
հառապայթները ջերմացան, սրտիս լարերին դարունն
էր յերդն հորինեց:

Յերբ տեսնում եմ քեզ, հոփառաշունչանի բուրմունքը
կարում և ինձ գեանից:

Զգիտեմ հասկանում ես, հոգիդ զգում եմ մեջս
յեղած փոթորիկը, ցրտահար տերևի նման դողում ե
նրա համար, բայց յերբ սիրտս հոգնում ու նիրհ ե
գալիս վրաս, գիտե՞ս արդյոք ինչ ե պատահում ինձ—
դու մտնում ես աչքերիս մեջ, խանգարում քունս:

Անձանոթ աղջիկ, դու չգիտե՞ս, վոր իմ մենության
ժամերին ինձ հետ ես լինում...

Յես այժմ շատ եմ փափագում մենությունը նրա
համար, վոր գամ քեզ մոտ ու խորհեմ քո մասին, քո
ժպտի մասին, իմ անանուն ծաղկի մասին:

Ամեն պահին արևածագից մինչև մայրամուտ
ուզում եմ կտրվել աշխարհից, վոր տեսեմ քեզ, վոր
սրտիս յերգով քուն բերեմ աչքերիդ, վոր քնած ել տես-
նեմ քո անսպառ ժպիտը:

Այդպես եմ ուզում նրա համար, վոր կարողանամ
քեզ վերածել յերգի, սիրտդ ներդաշնակել սրտիս, վոր
աստվածային լարերի վրա հյուսվի աշխարհն արբեցնող
իմ ե քո յերգը:

Ծիծաղ աղջիկ, թեև դու ինձ չես ճանաչում, բայց
գիտես, վոր յես ու դու սնվում ենք մի հողի պտղով,
ծարավը հագեցնում մի գետի ջրից, կյանք ենք ստա-
նում մի արևից, ել ի՞նչու յես դու ինձնից փախչում...

Դու գիտես, վոր ամենքը նայում են քեզ, ինչպես
շատերին ու անցնում, բայց ի՞նչու չգիտես, վոր յերբ
յես եմ քեզ հանդիպում, մնում եմ կանգնած ու չեմ
հեռանում, մինչև վոր մի չարածճի ծիծաղ նետես ու
փախչես ինձնից:

Անձանոթ յեղիր, հոգ չե, միայն թե գիտենամ,
վոր շուրթերդ ուզում են ինձ հաղորդել ձմրանը Մայիս
բերող խոսքը, վոր այսօրվա սառնամանիքի մեջ դա-
րունը յեռա կրծքիս տակ...

oooooooo

Այսօր յերբ նորից ծերացաւ մեր քաղաքն ու ճերմակեց ամեն բան՝ սաստկացաւ ցուրտը:

Յետ ել թեթացրի վառարանիս կրակն ու սենյակիս տաքությունից թմրած՝ մտածեցի՛, մտածեցի՛ քո մասին:

Յերբ տեսնել ուղեցի քո տունը, սրբեցի ապակիների գոլորշին ու տեսա քեզ գլխաբաց. դու ընկերուհուդ հետ թեանցուկ ճեմում եյիր քո պատշգամբի աակ, գետը ծածկող սառույցի վրա:

Մեկ ել ձեր զրույցը փոխվեց չարաճճի դնդախաղի:

Այնպես չեյի ուղում, վոր քո մատները դիպչեն ձյանը, չե՛ վոր կըթրջվեն, կըմբսեն...

Չե՛ վոր ձմեռ ե...

Թվում ե դու այդ չես զգում ու անհոգորեն վերցընում ես ձյունն ու զարկում ընկերուհուդ:

Հապա քո ծիծաղը...

Քո ծիծաղը ցնցում ե եյությունս, թունդ հանում սիրտս:

Իսկ յերբ դու անվախ վազվզում ես սառույցի վրա, յես վախենում եմ, վախենում եմ, վոր հանկարծ սառույցը ճաքի...

Հավատա՛, ձյուն աղջիկ, յերբ դու ձնագունդ ես շինում, իմ ձեռքերն են մրսում:

Շնուտ, շուտ դնա քո դշյակը, վոր տաք սենյակումս ցուրտ չզգամ:

Ինձ ինչ, վոր աշխարհն է ճերմակել, միայն թե հավիտյան թող սե մնան քո փունջ վարսերը:

Դու ել գիտես՝ յես ել, վոր այսորվա սառույցը կը հալչի, գետն ելի իր ճամբով կերթա, պղտոր ջուրը գուլալ կը դառնա, քայց գիտե՞ս, յեթե դու սառչես, չիրադ պաղի, ել չի ջերմանա՝ թեկուղ աշխարհով մեկ մամ վառվի քո առջև...

oooooooo

Գաւ Գիտեա, փոր խմ սենյակը քո տան գիմացն
ե. մեղ բաժանում ե մեր քաղաքի միջով հասող վարար
գետը:

Գիտեա ե այն, փոր մի քիչ վերե կամուրջ կա-
յեթե ուղեւնաս գալ ինձ մոտ, աստիած վկա, գետը չի
խանգարի:

Յերբ լուր առա, վոր դու մեկնելու յես քո հայ-
րենիքը՝ տխրեցի:

Իսկ այսոր իմացա, վոր ել չես գնալու, վորով-
հետե քո հայրենիքի մարդիկ գաղաղել ու արճիճ են
մեխում իրար կուրծք:

Քո հայրենիքում արյուն ու ավեր կա հիմա:

Ուրախությունից որհնում եմ քո հայրենիքի
մարդկանց, վորոնց հրացանների ճարճատյունը չըթո-
ղեց, վոր դու հեռանաս մեր քաղաքից:

oooooooo

Յես ու դու մի շենքում եյինք, ուր կար նվագ, յերգ, պար, ծաղիկ, վայելքի համար, կար ամեն ինչ, բայց չկար իմ և քո սրտի հագորդակցությունը:

Յես կամեցա իմ ծաղկանոցից բերած ծաղկով զարդարել քո կուրծքը...

Այդպես ել յեղավ:

Դու չիմացար, իհարկե, վոր կուրծքդ զարդարող ծաղիկներն իմն եյին:

Դու չգիտեյիր, վոր ժպտիդ իշխող աչերիդ փայլը ծակում եր սիրտս:

Զարմանում եմ, թե ինչու չեյիր տեսնում ինձ, վոր միշտ շուրջդ եյի պտույտ գալիս:

Միթե չեյիր զգում, վոր յերբ դու ծիծալում եյիր սիրտս ել իր ծիծաղն եր փռում դահլիճով մեկ:

* * *

Այնտեղ կար պոստախաղ: Քեզ գրեցի.

«Ա՛խ, քո ժպիտը...»

Յերբ նամակս բացիր ու կարդալով անցար մոտովս՝ ողը թարմացավ:

Իսկ յերբ թնդաց քո պարյեղանակը, դու մի քանի պտույտ արիր ու կանգնած մի տեղում որորվեցիր: Յերբ կիսախուփ աչերդ ուղղեցիր նաղաճքով շարժվող մատներիդ, ինձ տարար յեթերը...

Բայց յերբ դու սլարդ դիտող հանդիսակաճանների
շարքը կիսեցիր ու գնացիր, հազարամոյա լապտեր-
ների լույսն աղոտացավ ինձ համար, յերգն ու նվագն
եւ խինդ չավին սրտիս:

*
*
*

Յերբ հանդեսը ցրվեց, վերադարձին տեսա, վոր
ելի կուրծքդ դարդարում եր շուկայից չգնած իմ ծու-
ղիկը:

Բարի աղջիկ, թեև այսոր ձմեռ ե, բայց յերբ
դու դաս իմ ծաղկանոցը քո վոտները ձյունի փոխա-
րեն ծաղիկներ կը տրորեն, հավետ կը հալչի սրտա-
դիս ձյունը, մայիսն իր գորգը կը փռի այնպեղ:
Յեկ, վոր այդպես լինի:

է.

Յրտից կարմրել էյին այտերդ, յերբ դուռը բացիր ու գործով մտար իմ աշխատանոցը:

Խենթ քայլերով մոտեցար գրասեղանիս և գրիբ գրկիդ ծաղիկների խուրձը:

Ինչպե՞ս միշտ, այնպե՞ս ել այժմ ծիծաղն եր խաղում քո դեմքին:

Յերբ համարձակվեցի քեզնից ծաղիկ խնդրել՝ դու մերժեցիր:

— Ծաղիկներս տե՛ր ունեն, — ասիր:

Քեզ ել վռչինչ հասի: Չե վոր ծաղիկներդ տե՛ր ունեյին:

Հավատա՛, հար աղջիկ, յեթե իմանայի, վոր դու մի որ կըգաս իմ աշխատանոցը, իմ պարտիդի բոլոր ծաղիկները կը բերեյի ու կը փռեյի քո ճամբին...

Բայց՝

«Ծաղիկներս տե՛ր ունեն»:

Չեմ մոռանում, իսկ դու իմացիր.

— Իմ ծաղիկները քեզ համար են միայն...

* * *

Յերբ գնացիր, սեղանիս վրա մնաց մի ծաղիկ:

Չգիտեմ մոռացար, թե՞ այդպե՞ս կամեցար, բայց գիտեմ, վոր քո թողած ծաղիկներն այսօր ել դարդարում են իմ գիրքը, բույրով ոծում նրա թերթերը:

Դու վռչինչ չգիտես, բայց յես գիտեմ, վոր իմ
ծառիկանոցը փթթել ու գարուն և բուրում:

Ժամա տղջիկ, յերբ դու գաս քո կարոտով հյուս-
ված իմ պարտեզը, բարի աչերդ կը տեսնես նրան,
սիրտդ կըզգամ, վոր իմ պարտեզը դրախտ և դարձել...

Գոթ աբա, այ տղջիկ, մեր դռնով անցնելիս
վրտդ դիր իմ պարտեզը...

oooooooo

221

Ը.

Յես ել եյի տրամվայի սպասում, դու ել:
Ձեռքիդ մանուշակները շուրջդ՝ բույր եյին փռում
ու սիրտս Մայիսով ծածկում:

Յեթե դու այդքան սիրում ես ծաղիկ, հասկա ին-
չո՞ւ մի որ իմ ծաղկանոցը չես դալիս:

Յեկավ ինձ տուն տանող վագոնը, բայց չը նըս-
տեցի:

Ինչպես կարող եյի քեզ մեռակ թողնել ու գնալ:

Բայց յերբ քեզ տուն տանող վագոնն յեկավ...

Դու պատկեցիր ու նստեցիր:

Իսկ յերբ վագոնը քեզ տարավ, արեի ճառագայթ-
ները պազեցին, սիրտս տխրեց ու ինքս ինձ հարցրի.

— Ինչո՞ւ նրա վարմունքի մեջ չարություն կա...

Յերբ իմացա, վոր իմ և քո սրտի մեջ բարեկամությունն կա, աշխարհը ծիծաղով լցվեց:

Այդորվանից պարտիզս փթթեց ու բռնյրն առնողի կյանքը դրախտի փոխեց. այդորվանից պարտիզիս շատրվանը մարգարտե ցող եր ցանում ծառի ու ծաղկի վրա:

Քո ցանկությամբ իմ պարտիզի ավազանում կարապ ել լողաց: Դեղձանիկները սուլոցով ու դայլայլով իմ պարտեզը անմահությամբ ոծեցին, բայց դու դարձյալ չեկար:

Հավատն, լավ աղջիկ, հեքյաթը քեզնով ե գեղեցիկ:

*
* *
*

Մի որ դու ճերմակի փոխարեն սև հագար, դեմքդ թախծոտ դարձավ, ժպիտդ մարեց ու վիշտդ քեզ մեր քաղաքից հեռացրեց:

Իսկ այդորվանից տխրությունն ինձ ընկեր դարձավ նրա համար, վոր յերկինք աչերիդ արցունք յերեւակաց ու ծիծաղը դադարեց պարել քո դեմքին:

Այդորվանից մեր քաղաքում տխրեց ամեն բան, անգամ արևը ծագում ու մայր եր մտնում անծիծաղ, իսկ գիշերները սև եյին՝ սգի...

— Հավատն, այ աղջիկ, մեր քաղաքը քեզնով եր գեղեցիկ...

Այսօր, յերբ մտա իմ պարտեղը՝ տխրեցի:

Գունաթափ տերևները ծածկել էյին հողը, չորացել էյին վարդի թփերը, կանաչը խանձվել էր, ավազանի ջուրը նեխվել — կարապի թողած վետուրները յերեսին, ծառերի ճյուղերը սպանված թռչունի պես թևաթափ էյին յեղել, դեղձանիկները չկային...

— Հավատան, հեռավոր աղջիկ, թե պարտեղ, թե ծաղիկ քեզնով են գեղեցիկ:

* * *

Այժմ պարտեղս ամայի, դուռս փակ թափառում եմ քաղաքից քաղաք, լինում ամենուր ու չեմ գտնում ինձ անհունը տանող հայացքդ յերբեք...

— Հավատան, լավ աղջիկ, թափառումներս քեզնով են գեղեցիկ:

Յես գիտեմ, վոր աշխարհում ապրում ե մի աղջիկ, վոր իմ յերջանկությունը պահում ե իր մեջ, իր աչերի, սրտի ու ժպտի մեջ:

Իսկ դու չգիտես, վոր միևնույն յերկնքի տակ քեզ վորոնում ե մի տղա, վոր սերը սրտով շալակած, մինչև որս ել թափառում ե քեզ գտնելու, քեզնով արև տեսնելու համար:

— Հավատան, կարոտ աղջիկ, աշխարհ ու աստված քեզնով են գեղեցիկ:

oooooooooooooooo

Աղայանի Եղերգը

Տոն ե այսոր:

Յես ել եմ նստած սեղանի շուրջը բոլորած և սեղանի վրա յեղած ուտելիքները խժռող մարդկանց մեջ:

Շուրջս առատ են խորհրդավոր հայացքներ:

Ժպտաների մեջ լողում եմ այսոր...

Տասնյակ հարյուրավոր են այն աչերը, վոր սլար ու ծիծաղ ունեն իրենց մեջ:

Նրանք այսոր ել են վայելք անում ու ամեն որվա պես դատարկում բաժակների գլխին, վոր թեժացնում ե նրանց սրտերն ու կայծեր տալիս աչերին:

Յես ել եմ բռնել վայելքի թասը, ձոնում քեզ ու դատարկում, վոր նորից լցնեմ, նորից դատարկեմ...

Յերբ քո և իմ հայացքները մեկեն ու շիտակ դիպան իրար, դու տխրութունն ինձ տվիր, իսկ քեզ պարին:

Պարեցիր այնքան, վոր գլուխդ պտտեց...

Այդ լավ է:

Պարիր, պատիր, վոր թմրես. պարիր, պատիր,
վոր արբես...

Ձյունը թափվում է հանդարտ ու ճերմակում այն
քաղաքը, ուր մենք ենք, ուր տասնյակ, հարյուրավոր
աչեր խմբված մ'ի սենյակում, ելեքտրական առատ լույ-
սի տակ դատարկում ու գինով են լցնում բաժակները...

Այսոր քեֆ, վաղը քեֆ, միշտ քեֆ...

Ժպտապար բռնած տասնյակ, հարյուրավոր աչե-
րի մեջ քո աչերն ել ժպտո ունեն, քո աչերն ել են
առկայծում:

— Ստվեր ունեն աչերդ, — ասի:

Դու չհավատացիր, դնացիր հայելուն տվիր ա-
չերդ, վոր ստուգես:

— Ժպտո ու շրթունքներդ Ջոկոնդային են նը-
ման, — ասի:

Դու չհավատացիր, հայելով ստուգեցիր:

— Պարդ ժիր ե. լավ, — ասի:

Պարելով ստուգեցիր:

Միշտ պարի, պատիր, վոր գլուխդ պտույտ գտ,
վոր անապատ ևիրտդ զվարթ լինի, ուրախանա...

— Ձյունոտ են բոլորի սրտերը, պղտոր մտքե-
րը, — ասի:

Դու մեղավոր հայացք տվիր ինձ ու գլուխդ խո-
հարհեցիր կրճքիդ:

— Նրանք կարոտ են լույսի ու արևի շողի. նրանք
հորիզոններ տեսած չեն:

Աչերդ ուղղեցիր ինձ. դարձյալ մեղավոր հայացք
տվիր ու գլուխդ խոնարհեցիր կրծքիդ:

Ասի.

— Տասնյակ, հարյուրավոր աչերն անգամ դաշտի
ծաղիկ տեսած չեն, նրանք վերջալույսի բոսորը չեն
տեսած, նրանք սարերի շուրջպարի մեջ ընկած դաշ-
տում բուքը չեն տեսած, իսկ դու տեսել ես:

Աչերդ բոցավառ դարձան, մարգարիտ ատամներիդ
յերևացին, այտերդ հուր-հրատին տվին. ժպիտդ ել
դադար չունեցավ:

Ուրախությունից դու պարի յելար:

Դու պարի, պտտիր, վոր գլուխդ պտույտ դա...

Թող պտտվի գլուխդ, վոր ցավից լաց լինես:

Դու լաց յեղիր, վոր յերբ ուղենամ սիրովդ կա-
րոտ սրտիս դատարկը լցնել, խմեմ քո արցունքը...

Խմեմ արցունքներիդ, վոր արբեմ...

Արբեմ, վոր մոռանամ քեզ ել, ինձ ել, աշխարհն
ել...

Արբեմ, վոր տիեզերքը պարի իմ աչքերում:

Ուղում եմ խմել արցունքներիդ նրա համար, վոր
լրիվ տեսնեմ պտույտն աշխարհի, կերպարանքն աստ-
ծո, ծագումն արևի, աղունքը ծովի, ալիքը փոթորկի...

Իսկ դու պարի, պտտիր, վոր թմրես. պարի,
պտտիր, վոր արբես...

Արբիր ու սուլիր...

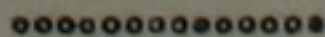
Դու լից դատարկը:

Դու պարի, անվերջ պտտիր:

Պարդ ժիր ե, դու մի դադարիր...

Այսոր քեֆ, վաղը քեֆ, միշտ քեֆ...

Այսոր դատանրկ, վաղը դատանրկ, միշտ դատանրկ...

41

Yupnir

Ուրախ եմ, անհուն ուրախ:

Մեր քաղաքն այսօր լողում է արևի շողերի մեջ.
քաղաքի շուրջը պար բռնած ճերմակ սարերը խնայում,
ձյուն չեն տալիս մեր քաղաքին:

Ուզում եմ տեսնել քեզ, խոսել քեզ հետ...

Կարոտս անհագուրդ է, անսպառ:

Տվի հեռախոսի զանգը, պատասխան չստացա
քեզնից:

Ինձ տվի գինուն:

Ուշ է: Կես գիշեր:

Մուժն իր թևերը փռել է մեր քաղաքի վրա, քո
տան վրա, ինձ վրա:

Քեզնով գերված սրտիս հետ անց ու դարձ եմ
անում քո տան առաջ, քո պատուհանի տակ:

Ցուրտ է, սառնամանիք...

Ինչ հոգ: Յես տաք եմ, հուրդ է վառում ինձ..

*
* *

Այդտ լույսդ կարմիրն եր փռել ապակիներին:
Դու քնած եյիր...

Ախ, ի՞նչու այսոր չորացել են բոլոր պարտեղ-
ները...

Ձե՞ վոր յես ծաղիկներ պիտի բերեյի քեզ համար,
չե՞ վոր ծաղիկներս գրկած պիտի քնեյիր...

Ձուր սպասում...

Աղոտ եյիր դարձրել լույսդ, կարմիրը տվել ա-
պակիներին ու քուն յեղել:

Ցուրտ ե, սառնամանիք.

Հոգ չե: Թող սառչեմ քո դռանը...

Անցնում են ժամեր...

Ցուրտ ե:

Սառնամանիք:

Դու այդ չգիտես. դու փակել ես աչերդ ու մուշ-
մուշ ննջում ես:

Քունդ անուշ, իմ անգին, իմ կարոտ...

●●●●●●●●●●●●●●●●

Am Quin

Ինձ հաղորդեցին, վոր դու այլևս իմը չես, դու
չկաս հիմա, դու գնացել ես հեռու, ոտար հորիզոններ
վիշտդ թաղելու համար, ինձ մոռանալու համար...

Թե ուր ես գնացել, չգիտեմ, թե ինչ ե պատահել
քեզ, նույնպես չգիտեմ:

Ինձ ինչ...

Բայց յես գիտեմ ու հիշում եմ մեր յերեկը ու
դգուս շուշանաբույր շունչդ, թախծոտ աչերիդ կայծը,
վոր սիրտս եր ծակում...

Քեզ մոտ, առանց քեզ խնջույք ել կար այսոր:

Ինձ ինչ, թե դու չկաս...

Բարձրացրի գինով լի գավաթը և քո կենացը
խմեցի այնպես, ինչպես սրանից ուզիդ մեկ տարի ա-
ռաջ...

Ինչ քաղցր են հիշողությունները...

Հիշում եմ, յերբ դու հանդիպում եյիր ինձ ու
մեկնում ձեռդ, յես հուսկ եյի տալիս նվագարան մատ-
ներդ այնպես, վոր ցավից աչերդ արցունքով եյին լըց-
վում ու թաթիկդ փախցնում իմ բռից...

Սիրում եյի քեզ հետ կատակել նրա համար, վոր

դու չարածճի եյիր, վոր դու ել կատակ եյիր...
Ինչ քանցը են հիշողությունները...

* * *

Մի անգամ, յերբ նստած եյի շուշանով ոծած քո
սենյակում, դու պատուհանիդ մօտ կանչեցիր ինձ,
ցույց տվիր զույգ աղամբներ դիմացի կտուրին խա-
ղալիս...

Դու անպիտան ես նրա համար, վոր չգիտես թե
դու ել աղամբի յես, վոր դու ել խաղի աշջիկ ես...

Դու անպիտան ես. այդպես ել մնա, բայց յես
— Այսոր ել գինով լի բաժակը դատարկեցի քո կե-
նացը այնպես, ինչպես սրանից ուղիղ մեկ տարի առաջ...
Ինչ քանցը են հիշողությունները...

* * *

Այժմ քեզ կարոտում եմ նրա համար, վոր թա-
թիկդ առնեմ ձեռքերիս մեջ, սեղմեմ ու ցավ պատճա-
ռեմ քեզ, իսկ դու փախցնես ձեռդ ու ասես.

— Անպիտան...

Ինչ լավ եր հնչում քո խոսքը.

— Անպիտան...

Ինչ քանցը են հիշողությունները...

●●●●●●●●●●●●●●●●

Thrupp's Utter

Արևս պայծառ դարձնող աղջիկ, գլուխդ խոնարհիր, բաց սիրտդ ու լսիր իմ չափած խոսքերը...

Թող խաղդ, սուտ ժլատ մի՛ լինիր ու հոգուդ աչքերով տես ինձ այնպես, ինչպես կամ:

Ինձ խաղիդ գիրիչը մի՛ նետիր, վռտներս մի ուժատիր սրտիս բռնից...

Վիշտը հեռու պահիր ինձնից ու մասն արա այն ուրախության, վոր քո մեջն ես պահում հավերժ ու անսպառ...

Թե դու սիրտ ունես, յես ել ունեմ, նրան մի՛ շարտիր փողոց. մի՛ ձգտիր վորք պահել նրան, այլ.

— Գլուխդ խոնարհիր, բաց սիրտդ ու լսիր իմ չափած խոսքերը...

Մեր հանդիպումները մի՛ դարձնիր առորյա. արևը խավարեցնող քո աչքերը մի՛ հանիր շուկա—ափսոս են, նրանց լույսը կըխավարի ու աշխարհը գերեզմանոց կըդառնա...

Քո ձեռները պահիր, վոր չտեսնեն—ափսոս են, նրանք ել չեն կարող նվազել:

Քո մատների մասին լուռ չեմ ասիլ, չեմ նկարի-
ստեղ, վախենում եմ, վախենում եմ, վոր ել չկարո-
ղանաս նվագել իմ սրտի վրա:

Մի՞թե չգիտես, վոր քո մատներով նվագելու
գործիք չունի աշխարհը, այլ կա սիրտս միայն—նվագիր
նրա լարերին ու ձայնին ունկնդիր յերազ դարձիր...

Սիրտս քեզ համար նվագարան, իսկ մատներդ
դարմանալի յերաժիշտ, յերբ ել ուղենաս, յեկ ու դարկ
նրա լարերին, վոր մենք արբենք աշխարհի հրաշքով,
իմ ու քո հրաշքով...

Գանձերդ մի թափիր ամենուր. իմ պարտեզը քո
ցանքսի համար ե, ինչ ունես, ցանիր—այնտեղ կը-
բուսնի քո ուղած ծաղիկը, իսկ յես կըխնամեմ նրանց
իմ մատներով, իմ աչքերով, իմ սրտով, և յերբ վրա
հասնի յերաշտը ու սիրտս լցվի քո կարոտով, իմ ար-
ցունքներով կըջրեմ քո ցանած ծաղիկները...

Այդպես արա.

— Գլուխդ խոնարհիր, բաց սիրտդ ու լսիր իմ
չասված խոսքերը...

— Թող խաղդ, սուտ ժլատ մի՛ լինի ու հոգուդ
աչքերով տես ինձ այնպես՝ ինչպես կամ...

●●●●●●●●●●●●●●●●

հանդիպում

Վերջապէս, նորից քեզ տեսա...

Դու այսօր ել աշխարհը վայելք դարձրիր...

Յերբ քեզ հանդիպեցի, դարձանում եմ, թե ինչու
սիրտս չպայթեց...

Ճամբես շեղող աղջիկ, աչերդ ելի անհունը տա-
րան ինձ, տեսքդ ու շունչդ ելի կյանք պարզեցին,
հայացքդ ու ժպտդ հեքյաթս հրաշք դարձրին...

Ինչ ուրախ եմ այսօր...

*
* * *

Վերջապէս նորից քեզ տեսա...

Ելի դարունը յեռաց աշնան ճամբեն բռնած սրբ-
տիւ...

Այսօր նորից արժանացա հաղարորդա կարոտիս
իմ աստծուն իրական...

Յերբ քեզ հանդիպեցի, սիրտս դողաց, արեւ պայ-
ծառացավ, գիշերը ցերեկ դարձավ, յերաժշտությունը
թնդաց աշխարհով մեկ, ծաղիկները բույր ու տեսք
ստացան...

Այսօր թռչունները հավերժության համերգը կադ-
մեցին ինձ ու քեզ համար...

Վերջապէս, նորից քեզ տեսա...

Ինչ ուրախ եմ յես,—

Ինչ ուրախ ե աշխարհն այսօր...

●●●●●●●●●●●●●●●●

Quipus

հարսնչր

Ինչ լավ են ձմրան գիշերները...

Յերբ լուսավորում եմ սենյակս ու տաքացնում,
մոռանում եմ աշխարհի չարն ու բարին:

Սիրում եմ յերկար նստել վառարանիս մոտ. խա-
ղալ կրակի հետ, մինչև վոր այն մրդի, մոխիր դառնա:

Յերջանիկ ե ե այն պահը, յերբ դու թեթև,
ղրշուն քայլերով մոտենում ես մենարանիս դռներ ե
կամաց բախում:

Յերբ բացում եմ դուռս՝ վարդագույն, բարակ
շրթերդ անձայն ծիծաղում են. մարդարիտ ատամներիդ
հրաշք են դարձնում թուխ, թավշե տեսքդ...

*
* * *

Նստում ենք իրար քով, կրակի դիմաց ու հողե-
շահ զրույցին ենք տալիս մեղ. խոսում ենք քո մասին,
իմ մասին ե աշխարհի անց ու դարձի մասին...

Յերկար, շատ յերկար ե տեղում մեր զրույցն ան-
սպառ. ապա հպվում են մեր շուրթերը...

Դու բուրում ես հովտաշուշանի բույրով:

Արբած աչերդ հառած ուղիւ աչքերիս, շշնջում ես.

— Նուշս, իմ նուշս...

*
* *

Ի՞նչ լավ են ձմրան գիշերները...

Յերբ հրաբորբոք հավում են մեր շրթները, մոռանում ենք ամեն բան ու ամենին, անգամ մեղ...

Յերբ հուր են դառնում մեր սրտերը՝ լռում ենք:

Մեր խոսքը շշուկն է:

Այսպես են սահում հավերժության փարած մեր ժամերը...

Մեր հեքյաթը նրա համար է լավ, վոր գարունն է յեռում մեր սրտերում, մեր աչքերում...

Այսպես ենք հյուսում մեր հեքյաթը...

*
* *

Յերբ խաղաղությունն է տիրում աղմկող քաղաքին, դու բաժանվում ես ինձնից ու ելի մենակ թողնում...

Յերբ դու գնում ես, սենյակս ցրտում է...

Յես ել մարում եմ լույսը և մահճիս ընկած յերկար, շատ յերկար ժամանակ դդում շունչդ, տեսնում նշաձև, արբած աչքերդ...

Ի՞նչ լավ են ձմրան գիշերները...

●●●●●●●●●●●●●●●●

Հաղիկ Հախող

Ձմեռն անցել էր:

Քաղաքի գլխավոր մայթերում այնքան բազմություն էր, վոր անց ու դարձը գժվարացել, գանգացել էր:

Գարնային արևոտ կեսոր էր:

Արևի ջերմ որին կարոտ մարդիկ ծաղկով դարդարվել ու կազմել էին դրոսանքի հանդեսը:

Առատ ժպիտն էր փռվել նրանց դեմքերին:

Կային և մարդիկ, վոր մայթերի մոտ կանգնած ծաղիկ էին ծախում—խիզ գեր ու պճնվածներին գրլխարկ վերցնում և առաջարկում.

— Մանուշակներ, թարմ մանուշակներ...

Փողոցի միջով գալիս էր յերկանիւ մի կառք, վորին կողք-կողքի նստած էին տերն ու կառապանը:

Թիկնեղ ու հաղթանդամ ձին գլուխն որորելով, բաշի ու վղի խիտ, յերկար վարսերը ցնցելով, ճերմակ փրփուլերը բերանին միաշափ դոփյունով տանում էր նրանց:

Արևի շողերի տակ մետաքսի պես փայլում էր նրան, միադույն մարմինը:

Կառքին մոտեցաւ ծաղիկ ծախողներէից մեկը,
խոնարհ գլուխ տակեց տիրոջը, կոշովից հանեց ծաղիկ-
ները և հուսալի ժպտով առաջարկեց:

Տերը աչքերը հառեց նրա վրա, դայրացաւ:

Ծաղիկ ծախողը չմհատակեց, կրկնեց առաջարկը:

Տերը խիստ դայրացաւ, սիգարն հանեց բերանից
ու գոռաց.

— Կորիւր, անպիտան...

Ծաղիկ ծախողը կարմրեց, յետ քաշվեց ու ահա-
մայից ժպտաց...

Կառքն անցաւ:

Ծաղիկ ծախողը դիւրքն անսիրտիւ, ակնապիշ հե-
տևում եր նրա ընթացքին:

Յերբ կառքն անհետացաւ, ծաղիկ ծախողը գլ-
ուխն որորելով կրկնեց.

— Կորիւր, անպիտան...

oooooooooooo

Գրչնայր Աղղթկը

Գարնային արևը ջերմությունն էր տալիս, նոր
կյանք էր պարգևում մարդկանց:

Այդորը կատարյալ տոնական էր:

Այդորը ծաղկեփառած Ֆլիրտի ուր էր:

Ամենուրեք անցորդներին մոտենում էր մի զույգ
և առաջարկում.

— Սպիտակ ծաղիկներ, բարի յեղեք...

Ասում էր աղջիկն ու մերկ պարանոցից սպիտակ
ժապավենով կախված կողովից հանում արհեստական
շուշան-ծաղիկներ ու ժպտադեմ դարձարում անցորդի
կուրծքը:

Աղջկա ընկեր տղան, մարդանք անող զինվորի
պես, արագ շարժումով վտաքերը իրար մոտեցնում և
առաջարկում էր տուփը: Դրամն ստանալով նրանք գը-
նում էին նորանոր նվաճումներ անելու:

— Թոքախառի դէմ, թոքախտավորներին համար...

Մեծ հրապարակի մայթերում բաղձությունն այնքան եր խոնավել, վոր անց ու դարձը դադարել եր:

Հաղարավորներին հայացքն եր կլանել գունատ աղջիկը ու հաղարավորներին զվարճություն եր պատճառում...

Նա ուրիշներին պէս տղամարդ ընկեր չուներ: Վորսորդի պէս ուսերից խաչածե կախել եր գանձատուփն ու ծաղկի կողովը:

Գունատ աղջիկը հավուր պատշաճի ճերմակ չեր հագել. վոչ ել կուրծքն ու գլխարկը ծաղկով զարդարել:

Մուգ կապույտ եր հագուստը, կարմիր՝ գլխարկը:

Ընթացող ավտոմոբիլի առջևից յետ-յետ եր վազում նա՝ կանգնեցնելու համար, իսկ նրա մեջ նստած մարդկանց հաստ պարանոցները կարմրում էին ծիծաղից:

Յերբ դանդաղում եր ավտոմոբիլի ընթացքը, մի ակնթարթ նա թռչում եր վրան ու շնչակտուր ծաղիկ տալիս նրանց:

Նրան չեն մերժում:

Նրան դրամ չեն խնայում.

— Թոքախառի դէմ, թոքախտավորներին համար...

Դրամի զրնգոցն ուրախացնում եր գունատ աղջկան: Նրա մարած հայացքը փայլ եր ստանում:

Նրան պատկերանում եր յեղբայրն անկողնում:

Յեղբոր ընդհատ-ընդհատ հաղն ու նվաղ ձայնը քրոջ ականջումն եր ասես: Քանի պատկերանում եր յերխտասարդ յեղբայրը, այնքան կրկնապատկվում եր

ծաղիկ ծախող աղջկա յեռանդը, վորքան շատ եր դրամ
թափվում տուփի մեջ, այնքան յեղբորը փրկված, ա-
ռողջացած եր զգում...

Քիչ հեռու ուրիշներն աշխատում էին ավելի
ճարպիկ լինել, ուշադրություն գրավելու համար—նը-
րանք անվախ թռչում են ընթացող տրամվայն ու ավ-
տոմոբիլը, սակայն զուր, մրցությունը նախատակին չի
հասնում:

Գունատ աղջիկը վոչոքի չեր տեսնում, նա միշտ
յեղբոր հետ եր, յեղբայրն իր հետ...

Նա հոգնել եր: Շուտ-շուտ կանգնում, հանգստա-
նում եր ու յերեսին թափվող մազերը հարդարում—
թրջված թաշկինակով սրբում քրտինքն ու ձեռքով
հովհարում: Նա ուժասպառ մի կողմի յեր թեքվում մի
փոքր ժամանակ ու նորից սկսում «աշխատանքը»...

Ելի պատկերանում եր յեղբայրը:

Յեվ այս բոլորը՝

— Թոքախտի դեմ, թոքախտավորներին համար...

Մթնեց:

Գունատ աղջիկը գնաց պավիլիոն, ի տուփն ու
դատարկ կողովը հանձնեց հանդեսի կառավարչուհուն,
շնորհակալություն ստանալով գեր տիկնոջից, գնաց
մոտակա կայարանն ու նստեց առաջին պատահած վա-
գոնը:

Հրավառություն եր քաղաքում, գույն-գույն լապ-
տերներն էին դարդարել չորսդին, նվագի ձայներ էին
լսվում ամեն կողմից, իրարանցումն ու խնդությունն

եղ ամիլի յեր շատացել, բայց գունատ աղջիկը վռչինչ
չեր տեսնում, վռչինչ չեր զգում:

Մտքով իրենց տանն եր, յեղբոր սենյակը, իրեն
յերևակայում նրա սնարի մոտ՝ նրա պահանջները կա-
տարելիս:

Տրամվայի դանդն ու կոնդուկտորի սուլիչը ցը-
րում էյին նրա մտապատկերները:

Նորից իրեն զգալով վագոնում ջղայնաբար հոտ-
հոտում եր վարդերի փունջը, վոր տանում եր յեղ-
բորը...

Հասավ տուն:

Էա ֆայ-կամաց բարձրացավ աստիճաններով, ա-
սես հոգնածությունն անցավ... Արագ, հաղթական քայ-
լերով դիմեց յեղբոր սենյակը, աշխույժ շարժումներով
բացեց դուռը և զարմացած նայեց չորս կողմը:

Սենյակը խորին լռության մեջ եր...

Յեղբոր անկողինը չկար:

Շփոթ դրության մեջ բացեց յերկրորդ սենյակի
դուռը:

Լավեց լացի ձայն...

Գունատ աղջիկը մի ակնթարթ քարացավ ու հե-
տո վազեց, ամուր, շատ ամուր փարվեց մոր վզով...

Մյուսների բարձրաձայն լացի հետ լսվում եր
նրա հեկեկոցը:

Իսկ դուրսը դեռ շարունակվում եր խնդությունը
ու տոնակատարությունը.

— Թոքախտի դեմ, թոքախտավորների համար...

ԽՏ Ընդդիմ

Գնացքն ինձ բերեց սարերի շուրջալարի մեջ ըն-
կած ոտար, բայց հարադատ քաղաք:

Ճուտիկս, յերբ համբուրվեցինք ու հեռացա, դու
մեր փողոցադրանը կանգնած քո թաթիկներով ինձ յետ
եյիր կանչում...

Ոտար յերկիր գալուս որերն ամիսներ դարձան,
իսկ քո կարոտը սիրտս ե խտրտում:

Ճուտիկ, այժմ դու ինձ նամակ ել ես գրում:

Քո խոսքերը քո թաթիկն ե, վոր նկարում ե տա-
նից ինձ ուղարկած նամակի մեջ ես դնում:

Գլխե՛ս ճուտիկս, քո թաթիկն յես համբուրում
եմ համբուրում, վոր կարոտս առնեմ:

Մատաղ քո թաթիկին ել, քո վռտիկին ել...

Իմ ճուտիկ, մեն-մենակ նստած, վառարանիս
ճրթճրթոցին ունկնդիր՝ գրում եմ այս տողերը քեզ
համար, գրում եմ ինձ համար, վոր կարոտս պատ-
կերեմ, վոր կարոտովդ լաց չլինեմ...

Իմ մենության ժամերին միշտ քեզ հետ եմ լի-
նում նրա համար, վոր իմ աշխարհն ունես քո մեջ...

Մատաղ քո սիրուն լեզվին, քո ժիր հոգուն, քո
արևին,—իմ փոքրիկ արև...

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

220038275

[254]

A $\frac{\bar{n}}{38275}$

~~~~~

Ձախանկարները յեւ շատիկը Հակոբ Առջոյանի
Գիրքը տպագրւած և Լուսժողովարտի տպարանով
Թույլատրւած և Գ. Բ. Լ. Վ. 10 հունվարի 1923.